70

(10.

QUÆSTIO MEDICA,

QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS MANE DISCUTIENDA IN SCHOLIS MEDICORUM

Die Jovis 13 mensis Novembris 1721.

M. JACOBO-PHILIPPO DAVIER DE BREVILLE, DOCTORE MEDICO, PRÆSIDE.

An Pestis remedium, Ignis?

I.

LUGENDAM mortalium conditionem! his ab ortu, ad interitum usque, illacrymabilis omnigenum morborum cohors instat ac imminet. Quàm ærumnarum etenim fœcunda infantilis ætas! quàm formidolosam malorum Iliadem, pravi docilis juventus, rerumque non naturalium rectum evagans ordinem, cervici suæ aggerit? quis plurima fando enumerare valet, quæ senes circumveniunt incommoda? Et licet ætas quæque suos patiatur

manes, innumeræ tamen morborum facies, febresque indomitæ indiscriminatim dant insuper stragem. Harum truculentissima, precibus medicaminibusve flecti indocilis, nec ætati parcens, aut dignitati cedens, Pestis; quæ furibundæ belluæ instar, populosissimas urbes civibus exhaurire trepidat, regionesque integras in solitudines amat transmutare. Dirâ symptomatum stipante catervâ incedit hæc luctuosa lues. Primo levis horror quatit ægros; mox viscera torrentur. Difficilem sæpius trahunt spiritum, interdumque gemitu gravem. Aut gravis stupor oculos urget inertes, aut flammantia torquent lumina. Vigiliis, delirioque vexantur. Incerta febris artus depascitur. Aridæ fauces siti languent inexpugnabili. Motibus convulsivis, tendinumque subsultibus tentantur. Pulsus à naturali vix abest, vel adest debilis, parvus & celer, nonnumquam inæqualis, vel etiam intermittens. Urina sanorum ferè similis, vel cruda & tenuis extat, vel tincta, turbida, flammea. Quibusdam vires deficiunt omninò, alvusque fluxu colliquativo molestatur. Sudor incertus & fœtidus frontem & tempora sequitur. Inguina, axillæ aut aures bubonibus, variæ corporis partes carbunculis infestantur. Maculis rubicundis, purpureis, violaceis, nigris partim, vel universè deturpatur cutis. Tam miserandæ luis causam inquiris? frustra syderum obitus & ortus specularis. Neque enim quisquam tam prudens author tibi persuadeat, syderum influxus posse fieri pestiferos, & ad nos usque deferri. Quî etenim (cum intercapedo stellarum à terrâ sit multarum millenarum diametrorum terræ) illarum fuligines & inquinamenta ad hanc, vel illam Provinciam poterunt deduci, quin universali simul tabo inficiant totum terræ marisque ambitum, unius centri minimi spatium, vicemque subeuntem? An in aëre & per aëra canalem vel tubum, ad hunc vel illum terræ angulum, directum & immotum gratis finges & suppones? At quid, ne loca vicina inficiantur, proderit omnis Magistratûs providentia, si subter eundem meridianum, aut cœli aspectum sitæ sint? Nonne Medicorum quoque irritus & frustraneus labor? quî etenim pestilens venenum, cœlitus demissum, futilibus è terrâ productis remediis vinci dolens & renuens, poterunt debellare? Sed sodes, cur Saturnus vel Mars nobis pestiferus, potius quàm Luna, millenis aliquot milliaribus vicinior? cur toto, latissimoque Sinarum imperio pestis insolita & visa numquam, cui tamen idem Saturnus, idemque Mars, & æquè potenter, qui nobis, præest? Noli igitur cœlos Pestis authores facere, ut inscitiæ clypeum prætendas tuæ: sed miasmata venenata, contagii capacia, è terræ visceribus, vel ex aquarum corruptelâ producta, aut

aliundè, per fluentem aëris undam, delata, veram tam diræ cladis causam agnosce; sicque, quidquid illa immutare, & perimere poterit, Pestis remedium fateâre.

I I.

EXHALATIONIBUS vaporibusque oppletur atmosphæra, quæ nitrosis, aqueis, tartareis, alcalinis, sulphureis, omnigenisque particulis constant & componuntur. Quî etenim tonitrua mugirent, rutilarent fulgura, fulmina micarent, grandines gignerentur? vapores non-nisi raritate & densitate; exhalationes toto quandoque cœlo differunt, pro soli varietate per quod divehuntur. Sic multùm interest an per mare, an per terram, hancque amœnis flosculis lætabundam, cadaveribusve squallidam; an per lacus & paludes, an per rivos & flumina transferantur. Ex omnimodis quippe concretis emanant effluvia, quæ in immensum aëris mare diffusa, passim circumvolitant, eumque variè inficiunt, pro partium, quibus constant, insensibilium figuris, animalibus, quibus occurrunt, futura benigna aut malitiosa. Qui aërem variis particulis imbui dubitat; nitrum, tartarumve, aëri expositum, operanti pretium, pro opere, dare rescìscat: antimonium diaphoreticum vulgare, vim emeticam sæpius ex aëre sibi resarcire: colcotharque vitrioli, aëri expositum, pristinam vitrioli naturam, denuò recuperare; sic terra virginea Henrici *De Rochas*, post multas elixiviationes, antiquum sal ab aëre recipit, thermarum diuturnitatis ortus & rationes tradens. An exactius specimen exoptas? ampla, hermeticè clausa, lagena, auræ dudùm exposita, aquam haurit: sal tartari aëri datur, ut colliquescat, nullis nisi aqueis liquabile. En aqueas. Vis igneas? reperies si mercurium sublimatum album in Sole aprices, vitro licèt exactissimè occluso, rubrum acquisiturus, ac si *Joannes de Vigo* suum pulverem super prunas rubefecisset. Quin etiam in aëre, à quo animalium pendet anima mortalis, diversarum hujuscemodi anatomorum præsentiam necessariam evincit experientia. In *Tanarissâ* etenim monte, exanimem reddebat acostam aëris tenuitas. Lippis quoque & tonsoribus innotescit jam *Boyliana* machina quâ etiam λειποψυχίας gradus, in animalculis, quis commensuret. At enim, quemadmodùm has res aërem vitalem constituere, eique necessariò & semper inesse, liquidò constat; sic etiam à malignis rerum aut locorum effluviis infici, animalibusque reddi insalubrem, morbidum & exitiosum. Et ut saporum, odorumve diversitates, à particularum salinarum aut sulphurearum figuris pendere vi-

dentur ; ita ἀπόῤῥοιαι quæcumque, ſenſoriis intactis, recta in humores & ſpiritus tranſeunt, ſeſeque inſinuant, & ob partium varios σχηματισμὺς, effectus quoque diverſos ſortiuntur. Sic quædam ſanguinem fundunt, quædam æſtum febrilem excitant : alia liquores coagulant, aut quandam eis ſtagnationem, viſciditatemque conciliant. In ſpiritibus etiam quædam motus inordinatos cient, ut in hyſtericis ſuaveolentia. Alia eoſdem figunt, cujuſmodi ſunt, quæ à torpedine exhalant, ſtuporemque piſcatoris lacertis inducunt : nonnulla hanc vel illam corporis partem particulariter afficiunt, ut cantharides veſicam, meatuſque urinarios ; opium aut hydrargyrum ſubactum, ore ſumpta, vel cuti applicata, hoc ductus ſalivales, illud cerebrum ſua ῥοπῇ petunt & moleſtant. Sunt igitur in aëre quædam, quæ odore percipiuntur, alia quæ per canes ſolos diſtinguuntur, & alia denique omnis odoris expertia, licet nec veneni, nec contagii : ſic à quercetis, poſt ſolſtitium æſtivum, exhalat occulta aporrhæa, quæ inſuetum vultum atque collum, pruriginoſis puſtulis frequenter inficit.

I I I.

AD artis Medicæ perfectionem anhelanti, cura ſit, ventos & varium cœli prædiſcere morem. Namque à flatu originem ducens vita, ſine eo conſervari nequit. Et uti ſpiritus mortalibus vitæ, ſic morborum ægrotis cauſa. Summa igitur ventorum præſtantia, imò neceſſitas ; queis à ſummo rerum Opifice datum, mobilem aëris humorem inquinatum à purgamentis, quæ aliundè contraxit, ſcoparum ad inſtar everrendo, liberare, malignamque illius diatheſim pigritiâ, aut aliundè accerſitam, agitando corrigere & immutare. Nec ſum animi dubius, quoſlibet ventos, hac purgandi virtute, minimè, ex æquo eſſe præditos. Præ cæteris certè ſeptentrionali & favonio in noſtro hæmiſpherio, ſalubritatis palma debetur ; nihilo tamen minus præſtat, quemlibet eorum, quàm nullum, habere. Sic quoque in fulgure & tonitru, ut ut pleriſque formidoloſo, non temnenda latet utilitas. Vehementi quippe & latâ aëris concuſſione miaſmata noxia, ſi quæ inſunt, ex ejuſdem ſinu poſſunt excuti, aut igne fulguris perpurgari. Imitetur ergo naturam Medicus, quem digna manet profligandæ Peſtis gloria. Miaſmatis peſtilentibus inquinatum aërem, analogâ ratione, emendare meditetur. Frequentes pyras, per loca peſtilenti tabo infecta, accendi curet. Luculentis ignibus, è lignis reſinoſis, ſulphureis, odoriferis, præcipuè verò crebris tormentorum bellicorum, bombardarumque exploſionibus, aëris corrupti mutationem moliatur. Et certè,

præ cæteris omnibus, noxarum peſtilentum eluere efficax pulvis pyrus: nec ulla magis præſens datur fortuna laborum ; ſive quod acido ſulphuris & nitri omnis ab aër corruptela & fracedo eliminetur, ſive quod effœtus aër, nitro de novo imprægnetur; indeque occultas vires, novumque vigorem elaſticum concipiat: ſeu illi omne per ignem excoquitur vitium, atque exulat morbidus humor: ſeu denique, quod cùm diverſæ, quæ in aëre hoſpitantur particulæ, inerti ſtagnatione neceſſariò putreſcentes, illum vitæ inutilem, imò exitialem effecerint; validâ hujuſmodi concuſſione, magnam ſuſcipiant alterationem, novamque formam acquirentes, ex peſtiferâ conſtitutione, in tertium quid, juvantibus acidis ſulphuris & nitri moleculis, converti & migrare valeant. Quantùm autem, & quàm latè, tormentorum bellicorum ope, moveatur aër, fragor machinarum, ad centeſimum lapidem uſque, à prælio navali exauditus, ſatis probat.

I V.

JAM verò ſulphur acido imbui quis negaverit ? Hoc acidum Θεῖου nomen ſulphuri κατ' ἐξοχὴν conciliavit : hinc Peſtis Anteſignanum Alexipharmacum audit. Solum enim ſulphur, inter creata corpora, reſiſtit fracedini & Peſtis contagio ; quia ſolum ſulphur, inſtar ignis, omnem fracedinem, tam in doliis, quàm ubicumque locorum arcet, deletque cujuſvis attactûs & odoris veſtigia. Sic quoque ſulphur tollit omnem pellis ſcabiem, quia contagii inimicum. Etenim cùm in univerſo nihil promptius ignem concipiat ſulphure, quia merus veluti ignis eſt ; non mirum, quòd ſulphur demonſtret proprietates ignis, quæ ſunt, omnia comburere, nec contagio infici. Quare loca, peſtifero inquinata contagio, ſulphure ſuffiri, juſſit Hyppocrates, qui ſylvas integras combuſſit, ut acido ex lignorum oleis erumpente Peſtem anteverteret, vel abigeret. Sic Argon quidam Medicus Athenienſis Urbem à gravi Peſte liberaſſe dicitur. Spiritus enim, malignitatis invectores, acido domantur, figunturque. Idipſum in Gandavenſi cataractâ obſervare fuit ; ubi integra Neapolitana legio Peſte periiſſe perhibetur, exceptâ unâ Germanorum cohorte, quæ induſia, ad fugandos pediculos, pulvere pyrio infecerat. Porrò malignorum morborum, eoſque ſtipantium ſymptomatum cauſa, ſoli liquidorum viſcoſitati videtur adſcribenda. Subita namque virium proſtatio in peſtiferis, oritur, quia ſanguis cæterique liquores miaſmatis peſtilentibus, velut inviſcati, lentiori motu per canales deferuntur, longioreſque nectendo moras, diſſipatis ſpiritibus refocillandis, juſtam dene-

gant materiam : ex quorum defectu, Leypothymiæ. Sic quoque ex nimium inſpiſſatis, & extra alveolos ſtagnantibus liquidis, non unius generis bubones, anthraceſque pullulant. Quemadmodum autem, perverſæ hujus conſtitutionis curam, mediis elaſticitate quadam, & penetrandi energiâ donatis abſolvendam, Phyſicorum ratio demonſtrat ; ſic & Hiſtoricorum congruit fides & relatio. Ægyptii namque multis longis, & contagioſis morbis, quotannis, à menſe Martio, ad feſtum Sancti Joannis, plerumque conflictantur : circa quod tempus terræ fruſtum aëri exponunt, ex cujus aucto pondere, ab aëre illi adfricato, ſolatium ſibi prædicunt : quia, quo ille tractus patet, nitrum (pretioſa gutta, ros, vernacule *Elthalım*) ſupernè decidens, maligni miaſmatis ferociam ſic compeſcit, ut ejus adventu, promptè & univerſaliter ſanentur, quotquot Peſte decumbunt ; & ſani, ejuſdem roris beneficiò, ab eadam lue præſerventur.

V.

FACESCANT ergo quotquot Theriacam, jam nimiâ ſimplicium farragine luxuriantem, novis adhuc, pro lubitu, infarcire ſatagunt. Quaſi Antidotus futura præſtantiſſima, quæ mille ſimplicium congeſtum continet acervum. Faceſcant quoque, qui, ex innumeris authoribus, optima quæque alexiteria corradentes, ſtolidæ plebi, ſe ſe atrox venenum certò profligaturos, aut ſaltem ab eo præſervaturos, audent aſſerere. Valeat etiam Amuletorum, Periaptorum, Sigillorum, & Taliſmanicorum *Gamaheu* genus omne, de quibus ad ſanitatem tuendam, morboſque curandos, effectus, Stentoreâ voce, prædicantur innumerabiles. Has aniles nugas, Chaldæi in credulum popellum primò introduxêre ; Ægyptii ſuperſtitioſi fovêre ; Græci λογοδαιδαλοι imitati fuêre ; tandemque per otioſos Monachos, captandis & emungendis mulierculis, ſemper inhiantes, ſuperſtitioſo ſæculo, apud Chriſtianos ſunt propagatæ. Sed harum pudeat Medicum rationalem. Nugivenduli Cabaliſtæ, cæterique deridendi, qui hos Caractheres ſympatheticos, Aſtrales ſignaturas, Arrham cœleſtium impreſſionum tantoperè extollunt. Hos, inquam, Medicus naſo ſuſpendat adunco, unicè ſecurus, Aſtra non repueraſcere, ut his crepundiis gaudeant ; nec Oeſtro quodam moveri & percelli, ut cum Jove mœcho, è cœlo deripi poſſint, & in hæc terrena, ad cujuſvis nebulonis nutum, deduci. Eheu ! dolendum ſanè, quantum ab his luridis medicaminibus, humano generi ſit ludificâtum ! dolendum, quantas infida hac auxilia deluſerint hominum myriades & expecta-

tiones ! Ratum ergo maneat ſolum ignem Peſtis deſtructionem continere : quia ſolius ignis proprium conſumere Peſtem & venena ; quia ſolus malignam auræ vitalis diatheſim valet rectificare & corrigere, peſtilentique fermenti ſemine aërem ſpoliare. Quid ſi illis aſſentiamur, quibus perſuaſum eſt, in peſtilentiali conſtitutione, aërem ipſum putreſcere & verminare ; aut variorum inſectorum genera, cibum ovulis ſuis minimis conſpurcare, aëremque innumeris hujuſcemodi *Acaron* inſenſilium examinibus ſcatere ; & ab iſtis morbos contagioſos propagari ? An quidquam, ad perpurgandum aërem, ab illâ verminoſâ proſapiâ igne potentius, cujus proprium ſemina abſumere, tranſmutare & deſtruere ?

Ergo Peſtis remedium, Ignis.

Domini Doctores diſputaturi.

M. Henricus Beſnier.

M. Joannes Beſſe, Medicus Domûs Regiæ.

M. Antonius de Juſſieu, Regiæ Scientiarum Academiæ & Botanices, in Horto Regio Pariſienſi Profeſſor.

M. Joannes Bapt. Sylva, Sereniſſimi Ducis Borbonii Medicus ordinarius.

M. Joannes-Baptiſta-Thomas Martinenq.

M. Franciſcus Pouſſe.

M. Philippus Caron, Scholarum Profeſſor.

M. Joannes Gelly.

M. Claudius Burlet, Regiæ Scientiarum Academiæ Socius, & Hiſpaniarum Regis olim Medicus primarius.

Proponebat Pariſiis THOMAS-RENATUS GASNIER, Pariſinus, Baccalaureus Medicus, A. R. S. H. 1721, à ſextâ ad meridiem.

Typis J. QUILLAU, Univerſitatis & Facultatis Medicinæ Typographi.